

Stevige maatregelen noodzakelijk voor structurele oplossingen voor EU-arbeidsmigranten

We lanceerden in Rotterdam in april 2021 het meerjarenprogramma '[Werken aan een menswaardig bestaan. Actieprogramma EU-arbeidsmigranten 2021-2025](#)'. De gemeenteraad bleek enthousiast en met menskracht en middelen is Rotterdam van start gegaan, in een moeilijke coronaperiode om ondanks alle maatregelen beter in contact te komen met EU-arbeidsmigranten en overheidspartijen, partners, werkgevers en uitzendbureaus. Kortom: met iedereen die nodig is om de uitgangspositie voor EU-arbeidsmigranten te verbeteren. In een korte periode is veel winst geboekt. Heel zichtbaar, bijvoorbeeld door het openen van twee infopunten in wijken waar veel EU-arbeidsmigranten wonen, en door klankbordgroep-gesprekken. En achter de schermen, door samenwerking te starten of te versterken. Het is nóg duidelijker geworden dat we dit landelijk moeten aanpakken: uitzendbureaus zitten overal in Nederland en arbeidsmigranten, als gedetacheerde, ZZP'ers of in de uitzendbranche, verhuizen zo naar een andere regio. Een landelijke aanpak met samenwerking op alle bestuurslagen is essentieel om een waterbedeffect te voorkomen.

Als we dachten dat corona een uitdaging was, dan staat Europa nu voor een nog grotere test. Oekraïne staat in brand, het leed is enorm, miljoenen inwoners slaan op de vlucht. Naar Polen, Roemenië en Hongarije. Ook naar Nederland en Rotterdam. Alleen al om deze reden mag ons werk niet stoppen. Enerzijds om de focus te houden op de kwetsbare EU-arbeidsmigranten die nog steeds worden uitgebuit en een beter leven verdienen. Anderzijds om, waar mogelijk, rekening te houden met de komst van nieuwe arbeidsmigranten uit landen buiten de EU, mede gelet op het voorgestelde beleid van de Europese Commissie rondom legale migratie. Het zal de druk en de noodzaak van handelen alleen maar vergroten. Hieronder volgt een -niet uitputtende- opsomming van zaken waar Rotterdam in de praktijk tegenaan loopt, wat om urgentie bij het Rijk vraagt.

1. Verantwoordelijkheid van werkgevers en uitzendbureaus middels goed werkgeverschap

Gemeenten en private partijen staan te springen om regulering via het verplichte certificeringsstelsel. Het Rijk geeft aan dat medio 2022 een brede consultatie komt over de uitwerking van dit stelsel, en dat de inwerkingtreding (pas!) medio 2025 plaatsvindt. In tussentijd komt Rotterdam steeds vaker casuïstiek met EU-arbeidsmigranten wiens huur- en arbeidscontract per direct wordt ontbonden tegen. Daarom willen wij dat werkgevers alleen in zee gaan met uitzendbureaus die beschikken over keurmerken op het gebied van goed werkgeverschap, zoals het SNA, SNF, PayOK en de SMETA Audit. Daarnaast heeft Rotterdam het afgelopen jaar zo'n 50 gesprekken gevoerd met brancheverenigingen, uitzendbureaus, werkgevers en huisvesters. Hierdoor hebben we steeds meer inzicht over de branche opgebouwd. Dit delen we graag aan tafel bij de lopende gesprekken van het ministerie van SZW met de uitzendbranche, vakbonden, werkgevers en brancheverenigingen.

2. Een juiste registratie is de basis voor landelijk en gemeentelijk beleid

Rotterdam, Den Haag en Westland lobbyen al geruime tijd voor opname van EU-arbeidsmigranten in de gemeentelijke Basisregistratie Personen (BRP) vanaf dag 1 met een actueel verblijfsadres. Dan hebben alle gemeenten zicht op de adressen waar EU-arbeidsmigranten verblijven én bouwen arbeidsmigranten rechten en plichten op. Nu vindt registratie vaak plaats in de Registratie Niet-Ingezetenen (RNI). Arbeidsmigranten hoeven hierbij geen verblijfsadres op te geven. De meeste van hen registreren zich hierna niet meer in de BRP als ingezetene, terwijl dit wettelijk gezien verplicht is als iemand voornemens is langer dan vier maanden te verblijven. Het Ministerie van BZK heeft toegezegd dat vanaf 1 juli 2022 een tijdelijk verblijfsadres op vrijwillige basis kan worden toegevoegd aan de RNI. Dit is geen definitieve oplossing, mede gezien het feit dat registratie kan plaatsvinden in een gemeente waar de arbeidsmigrant niet woont waardoor er alsnog geen zicht op hen is. De wetswijziging - oorspronkelijk bedoeld om beter zicht op arbeidsmigranten te krijgen - kent dus behoorlijke beperkingen. We begrijpen dat door enkele hoogleraren wordt onderzocht hoe de EU-regels zich tot de BRP-regels verhouden, maar dat dit onderzoek pas na de zomer gereed is. Daarom moet de aanpassing van de Wet BRP zo snel mogelijk plaatsvinden, anders blijft het dweilen met de kraan open.

3. Integrale handhavingsaanpak om excessen op het gebied van werk en huisvesting te voorkomen

Er is een samenhangende handhavingsaanpak nodig om excessen aan te pakken op het gebied van werk en huisvesting. Hierbij is het cruciaal dat er een gecoördineerde aanpak komt waarbij tenminste gemeenten, de Nederlandse arbeidsinspectie (en waar nodig de European Labour Authority omdat werving in herkomstlanden begint met uitzendbureaus en tussenpersonen aldaar), de Belastingdienst, UWV, politie en OM samenwerken om arbeids- en huisvestingsuitbuiting in samenhang te bestrijden. Dit vraagt om een flexibele aanpak, omdat de verwachting is dat malafide organisaties naar nieuwe methoden gaan zoeken als regels veranderen en handhaving wordt aangescherpt. Daarnaast moeten barrières rond gegevensuitwisseling in het kader van handhaving, bij misstanden rondom arbeidsmigranten, worden weggenomen, ook tussen gemeenten onderling.

4. Voorlichting in herkomstland bij wervingstraject EU-arbeidsmigranten noodzakelijk

Momenteel komen veel EU-arbeidsmigranten naar Nederland zonder dat zij goed geïnformeerd zijn over de arbeids- en huisvestingssituatie hier. Om te voorkomen dat kwetsbare EU-arbeidsmigranten in Nederland in de knel raken, niet de juiste aansluiting vinden op de arbeidsmarkt, of zelfs op straat komen te staan moeten we met het Rijk in Europees verband regelen dat in alle landen van herkomst mensen eerlijk worden voorgelicht over het beschikbare werk, de hoogte van het salaris, de kosten van levensonderhoud en wat de regels, rechten en plichten in Nederland zijn. Het aangekondigde EU-brede platform en matchinginstrument, een EU-talentedpool, kan hier ook in bijdragen.

5. Bestendige terugkeer helpt kwetsbare dakloze EU-migranten

Kwetsbare dakloze EU-migranten zijn geholpen met een integrale aanpak waarbij maatschappelijke organisaties en overheden hun verantwoordelijkheid nemen en samenwerken in het realiseren van bestendige terugkeerttrajecten naar werk of herkomstland. Gericht op het bieden van perspectief aan het individu. Het advies is dat het Rijk in samenspraak met herkomstlanden in Midden- en Oost-Europa afspraken maakt over het inrichten van steunpunten en programma's die de re-integratie direct na terugkeer oppakken. Rotterdam pleit verder dat het Plan van Aanpak kwetsbare dakloze EU-migranten van de ministeries, G4 en VNG, dat ontwikkeld is en nog aan de Tweede Kamer moet worden aangeboden, wordt omarmd. Dit biedt landelijk handelingsperspectief. Hiervoor zijn een regeringsbesluit én het beschikbaar stellen van voldoende middelen bij de voorjaarsbegroting noodzakelijk.

6. Huisvesting

Er is een enorme vraag naar arbeidskrachten, gezien de huidige krapte op de arbeidsmarkt. Veelal wordt de krapte opgevangen middels de inzet van arbeidsmigranten. Dit vraagt om een landelijke visie en aanpak, waarin ook de huisvestingsopgave een grote rol speelt. Uit de jaarrapportage van het Rijk komt naar voren dat er een tekort is in Nederland van 120.000 bedden voor arbeidsmigranten. De meeste arbeidsmigranten verblijven in Zuid-Holland. In 2021 zijn met een budget van €50 mln. 4.700 bedden gerealiseerd in Zeeland en Utrecht. Een budget van €50 mln. voor 2022 is een druppel op de gloeiende plaat; dit zal geen structurele oplossing bieden in Nederland. Een groot deel van de EU-arbeidsmigranten werkt in een andere gemeente dan dat zij wonen. Het is daarom van belang dat alle gemeenten hun verantwoordelijkheid oppakken op het gebied van huisvesting. Om de EU-arbeidsmigranten zo goed en eerlijk mogelijk te verdelen én een waterbedeffer te voorkomen wil Rotterdam inzetten op een verdeelsysteem rondom huisvesting voor de regio. Wij pleiten daarom dat de huisvestingsopgave nationaal én regionaal wordt geregistreerd. Medio mei 2022 komt de uitwerking van het programma 'Een thuis voor iedereen' over overheidsregie rondom de huisvesting van aandachtsgroepen openbaar. Wij hopen daarin de noodzaak tot coördinatie, én een verplicht verdeelsysteem voor goede huisvesting, terug te vinden. Opdat de druk op zowel de particuliere woningmarkt als op de sociale cohesie in de Rotterdamse wijken vermindert, én EU-arbeidsmigranten een volwaardig, menswaardig bestaan in Nederland kunnen opbouwen.